

Not 15

Högsta förvaltningsdomstolen meddelade den 11 maj 2023 följande dom (mål nr 2764-22 och 2765-22).

Bakgrund*Allmänt om hantering av kärnavfall och krav på tillstånd*

1. Sedan början av 1970-talet har kärnkraftverk producerat elektricitet för kommersiellt bruk i Sverige. Kärnkraftverken drivs i dag av ett antal företag inom energisektorn, kärnkraftsföretagen. Driften genererar högaktivt använt kärnbränsle och andra typer av radioaktivt avfall. Enligt lag är kärnkraftsföretagen skyldiga att ta hand om allt radioaktivt avfall från de svenska kärnkraftverken så att människors hälsa och miljön skyddas. För att fullgöra detta uppdrag har kärnkraftsföretagen tillsammans bildat Svensk Kärnbränslehantering AB, SKB.

2. SKB driver i dag ett slutförvar för s.k. kortlivat radioaktivt avfall i Forsmark i Östhammars kommun. SKB har även ett mellanlager för annat använt kärnbränsle i Oskarshamns kommun. Bolaget har sedan 1970-talet arbetat med att utveckla en metod för att hantera och slutförvara även detta kärnbränsle. I sin nuvarande utformning kallas konceptet KBS-3-metoden, där KBS står för kärnbränslesäkerhet.

3. Verksamheter som utgör kärntekniska anläggningar bedriver sådan miljöfarlig verksamhet som kräver tillstånd enligt miljöbalken. En ansökan om tillstånd ska göras hos en mark- och miljödomstol, men innan domstolens tillståndsprövning ska regeringen pröva om verksamheten ska få tillåtas (tillåtighetsprövning). Mark- och miljödomstolen bereder ärendet om tillåtlighet och överlämnar frågan med ett eget yttrande till regeringen.

4. Tillåtighetsprövningen har lagts på regeringen för att åstadkomma en allsidig prövning med en sammanvägning av bl.a. miljöskyddsmässiga, arbetsmarknadspolitiska och regionalpolitiska synpunkter. Framför allt har det ansetts viktigt att beslut av ifrågavarande slag träffas av ett organ som det går att utkräva politiskt ansvar av. Regeringens prövning utgår från miljöbalkens allmänna hänsynsregler och övriga tillståndsregler men det har i förarbetena framhållits att regeringens tillåtighetsprövning är en tidig och betydelsefull länk i prövningskedjan och att regeringen därigenom kan utöva en politisk styrning av vissa beslut inom ramen för gällande rättsregler (prop. 1997/98:45 del 1 s. 435 f.).

5. För att bedriva kärnteknisk verksamhet krävs också ett tillstånd av regeringen enligt en särskild lag om kärnteknisk verksamhet. Ansökan om ett sådant tillstånd ges in till Strålsäkerhetsmyndigheten som bereder ärendet och överlämnar handlingarna med ett eget yttrande till regeringen för beslut. Vid tillståndsprövningen tillämpas bestämmelser om strålsäkerhet och strålskydd men även vissa bestämmelser i miljöbalken.

Omständigheterna i detta fall

6. I mars 2011 ansökte SKB hos Mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt om tillstånd enligt miljöbalken till anläggningar i ett sammanhängande system för slutförvaring av använt kärnbränsle och kärnavfall

från det svenska kärnkraftsprogrammet. Ansökan omfattade bl.a. tillstånd att i ett befintligt centralt mellanlager i Oskarshamns kommun få lagra, hantera och bearbeta kärnämne och kärnavfall samt att där uppföra en anläggningsdel för inkapsling av kärnämne och kärnavfall. Vidare ansöktes om tillstånd att inom fastigheterna Östhammar Forsmark 3:32, 6:5 och 6:20 i Östhammars kommun få uppföra och driva en anläggning för slutförvaring av kärnämne och kärnavfall.

7. Enligt ansökan ska slutförvaringen ske enligt KBS-3-metoden. Metoden innebär att det använda kärnbränslet förvaras i kopparkapslar som placeras på cirka 500 meters djup i Forsmarks urberg och som omges av en buffert av bentonitlera. Kapseln, leran och berget utgör därmed tre säkerhetsbarriärer för att hindra att kärnavfallet kommer ut så att det kan skada människors hälsa eller miljön. Anläggandet av slutförvaret fram till dess att förslutning kan ske beräknas ta cirka 70 år.

8. Mark- och miljödomstolen, som överlämnade ärendet till regeringen i januari 2018, bedömde att verksamheten i sin helhet är tillätlig under förutsättning att SKB bl.a. redovisar underlag som visar att slutförvarsanläggningen på lång sikt uppfyller miljöbalkens krav trots de osäkerheter som kvarstår om hur kopparkapselns skyddsförmåga påverkas av olika korrosionsprocesser, väteförsprödning samt radioaktiv strålningens inverkan på dessa processer.

9. SKB ansökte även om tillstånd till verksamheterna enligt lagen om kärnteknisk verksamhet. Strålsäkerhetsmyndigheten, som överlämnade ärendet till regeringen i januari 2018, tillstyrkte att SKB ges tillstånd.

10. Den 27 januari 2022 beslutade regeringen att tillåta verksamheterna enligt miljöbalken och att bevilja tillstånd enligt lagen om kärnteknisk verksamhet. I besluten godkändes den miljökonsekvensbeskrivning som SKB gett in och vissa villkor för verksamheterna beslutades. Regeringen ansåg att SKB på ett tillfredsställande sätt hade kompletterat ärendet med de uppgifter i fråga om osäkerheter om kapselns skyddsförmåga på lång sikt som mark- och miljödomstolen efterfrågat i sitt yttrande till regeringen.

Allmänt om rättsprövning

11. Rättsprövningsinstitutet tillkom i slutet av 1980-talet för att säkerställa att svensk rätt lever upp till Europakonventionens – den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna – krav på tillgång till domstolsprövning. Den nu gällande lagen (2006:304) om rättsprövning av vissa regeringsbeslut (rättsprövningslagen) avser endast beslut av regeringen och prövningen görs av Högsta förvaltningsdomstolen.

12. Tanken vid lagens tillkomst var att rättsprövningsinstitutet framgent endast ska tillämpas i de fall där besluten har sådana politiska dimensioner att en fullständig överprövning med möjlighet att ändra det angripna beslutet inte kan komma i fråga. Detta bedömdes regelmässigt vara fallet avseende beslut som fattas av regeringen, även om sådana beslut också kan innefatta en prövning av enskildas civila rättigheter eller skyldigheter. Beslut som fattas av någon annan myndighet än regeringen borde däremot inte ges en sådan begränsad överprövning utan i stället

överklagas på vanligt sätt och ges en fullständig domstolsprövning (prop. 2005/06:56 s. 10 f.).

13. En rättsprövning är alltså betydligt mer begränsad än den sakprövning som normalt görs i förvaltningsdomstol. Prövningen är i princip bunden till de skäl som sökanden anför. Av en ansökan om rättsprövning ska därför, enligt 4 § tredje stycket rättsprövningslagen, framgå vilken rättsregel sökanden anser att beslutet strider mot och vilka omständigheter som åberopas till stöd för detta.

14. Rättsprövningen är vidare inriktad på frågor om rättsenlighet, dvs. om beslutet strider mot rättsregler. Således ska Högsta förvaltningsdomstolen, enligt 7 §, upphäva regeringens beslut om det strider mot någon rättsregel på det sätt som sökanden har angett eller som klart framgår av omständigheterna. Detta gäller dock inte om det är uppenbart att felet saknar betydelse för avgörandet.

15. Även om prövningen är inriktad på frågor om rättsenlighet innefattar den, förutom ren lagtolkning, också sådant som faktabedömning och bevisvärdering samt om beslutet strider mot kraven på saklighet, opartiskhet och allas likhet inför lagen. Prövningen omfattar också fel i förfarandet som kan ha påverkat utgången i ärendet. Om de tillämpade rättsreglerna är så utformade att det föreligger en viss handlingsfrihet vid beslutsfattandet, omfattar rättsprövningen frågan om beslutet ryms inom handlingsfriheten. Även om domstolsprövningen i princip kommer att gälla förvaltningsbeslutet i hela dess vidd, ligger det i sakens natur att prövningen sker med beaktande av att domstolar inte kan förutsättas göra bedömningar av utpräglat skönsmässig eller politisk karaktär (jfr prop. 1987/88:69 s. 23–25 och 234).

16. Enligt 2 § rättsprövningslagen kan även vissa typer av miljöorganisationer ansöka om rättsprövning av sådana tillståndsbeslut av regeringen som omfattas av artikel 9.2 i FN:s konvention om tillgång till information, allmänhetens deltagande i beslutsprocesser och tillgång till rättslig prövning i miljöfrågor, den s.k. Århuskonventionen.

Yrkanden m.m.

17. *Föreningarna Fältbiologerna, Jordens Vänner, Miljöorganisationernas kärnavfallsgranskning, Naturskyddsföreningen i Uppsala län, Svenska Naturskyddsföreningen och Östhammars Naturskyddsförening* ansöker om rättsprövning av regeringens tillåtighetsbeslut respektive tillståndsbeslut samt yrkar i första hand att besluten upphävs och i andra hand att ärendena återförvisas till regeringen.

18. Sökandena anser sammanfattningsvis att regeringens beslut strider mot de allmänna hänsynsreglerna i miljöbalken, att miljökonsekvensbeskrivningen inte uppfyller kraven i miljöbalken samt att det har förekommit fel i förfarandet då regeringen har fattat beslut om tillåtighet utan en föregående Natura 2000-prövning. Vidare menar sökandena att eftersom regeringens tillåtighetsbeslut inte är förenligt med miljöbalkens regler kan tillstånd inte heller ges enligt lagen om kärnteknisk verksamhet.

Skälen för avgörandet

Strider regeringens beslut mot miljöbalkens allmänna hänsynsregler?

19. Sökandena hävdar att regeringens beslut står i strid med kunskapskravet, försiktighetsprincipen och lokaliseringsprincipen och anför följande. De kvarstående osäkerheterna om kärnbränsleförvarets skyddsförmåga är betydande. Mycket talar för att kopparkapslarna kommer att drabbas av korrosionsprocesser m.m. i betydligt större utsträckning än vad som har antagits, med kapselbrott och bristfälligt strålskydd som följd. När det gäller bentonitleran finns det stor risk att den inte kommer att svälla på det sätt som förutsätts. Placeringen av kärnbränsleförvaret är olämplig bl.a. på grund av närheten till Östersjön och att området ligger i en zon med högre risk för jordbävningar.

20. I 2 kap. miljöbalken finns bestämmelser som ställer allmänna krav på att den som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet ska ta hänsyn till människors hälsa och till miljön, s.k. allmänna hänsynsregler. Hänsynsreglerna innefattar bl.a. ett kunskapskrav i 2 §, en försiktighetsprincip i 3 § och en lokaliseringsprincip i 6 §.

21. Kunskapskravet i 2 § innebär att alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd ska skaffa sig den kunskap som behövs med hänsyn till verksamhetens eller åtgärdens art och omfattning för att skydda människors hälsa och miljön mot skada eller olägenhet. I förarbetena till bestämmelsen konstateras att kunskapskravet är allmänt hållet och att bestämmelsen sällan kan förväntas direkt komma att läggas till grund för tillsynsmyndighetens ingripande men att den understryker vikten av att låta kunskap föregå handling (prop. 1997/98:45 del 2 s. 14).

22. Försiktighetsprincipen anges i 3 §. Alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd ska utföra de skyddsåtgärder, iaktta de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. I samma syfte ska vid yrkesmässig verksamhet användas bästa möjliga teknik. Dessa försiktighetsmått ska vidtas så snart det finns skäl att anta att en verksamhet eller åtgärd kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. I förarbetena anges att vad som behövs varierar med dels påverkans farlighet och omfattning, dels förhållandena där påverkan sker. Bedömningen måste ske individuellt med hänsyn till de omständigheter som föreligger i varje särskilt fall (a. prop. del 2 s. 15).

23. Enligt lokaliseringsprincipen i 6 § första stycket ska det för en verksamhet eller åtgärd som tar i anspråk ett mark- eller vattenområde väljas en plats som är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön. Av förarbetena framgår att en viss möjlighet till skälighetsavvägning måste finnas även vid tillämpningen av lokaliseringsbestämmelsen (a. prop. del 1 s. 220).

24. De krav som ställs upp i dessa bestämmelser gäller enbart i den utsträckning det inte kan anses orimligt att uppfylla dem. Vid denna bedömning ska särskild hänsyn tas till nyttan av skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått jämfört med kostnaderna för sådana åtgärder (2 kap. 7 §, den s.k. skälighetsregeln).

25. Av utredningen i målet framgår att SKB bedrivit forskning om förvaring av kärnavfall sedan 1970-talet och att inget praktiskt alternativ till KBS-3-metoden finns tillgängligt i dag. Vetenskapligt grundade invändningar mot säkerheten i prognosen avseende kopparkapslarna har under ärendets handläggning lett till förnyade undersökningar utan att de grundläggande slutsatserna om metodens säkerhet ändrats. Undersökningarna fortsätter dock och kan förutsättas pågå under de kommande cirka 50 åren som anläggningen tar emot kapslar. Placeringen av slutförvaret har bl.a. motiverats med att bergets sprickfrekvens där är mycket låg, varvid risken för läckage minimeras.

26. Högsta förvaltningsdomstolen konstaterar att hänsynsreglerna är allmänt hållna och att tillämpningen av dem ger ett förhållandevis stort utrymme för bedömning. Domstolen kan mot bakgrund av det som kommit fram inte finna att regeringens beslut kan anses strida mot någon rättsregel på det sätt som sökandena har angett eller som klart framgår av omständigheterna. Det har inte heller kommit fram att regeringen felbedömt fakta eller överskridit gränserna för det handlingsutrymme som hänsynsreglerna ger.

Är miljökonsekvensbeskrivningen bristfällig?

27. Sökandena gör vidare gällande att miljökonsekvensbeskrivningen är bristfällig eftersom redovisningen av alternativa utformningar av slutförvaret är otillräcklig, vilket de menar strider mot 6 kap. 7 § andra stycket miljöbalken.

28. År 2017 infördes ett nytt 6 kap. i miljöbalken med ikraftträdande den 1 januari 2018. Enligt övergångsbestämmelserna är de äldre föreskrifterna tillämpliga i detta fall.

29. Enligt 6 kap. 7 § andra stycket 4 ska miljökonsekvensbeskrivningen bl.a. innehålla en redovisning av alternativa utformningar tillsammans med en motivering varför ett visst alternativ har valts.

30. Kravet på redovisning av alternativ innebär att exploatören ska lämna en översiktlig redovisning av de huvudalternativ som exploatören övervägt och de viktigaste orsakerna till den valda lösningen med beaktande av miljöeffekterna. Miljökonsekvensbeskrivningen måste kunna anpassas till vad som krävs i det enskilda fallet. Sökanden behöver inte ta upp alternativ som är orealistiska och det är angeläget att beslutsunderlaget inte tyngs av mindre betydelsefulla uppgifter (se prop. 1990/91:90 s. 187, prop. 1997/98:45 del 1 s. 290, prop. 2004/05:129 s. 92 och NJA 2009 s. 321).

31. Regeringen har i beslutet om tillåtlighetsprövning anslutit sig till mark- och miljödomstolens bedömning att miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller kraven i miljöbalken och därmed beslutat att godkänna den. I fråga om kravet på alternativa utformningar i miljökonsekvensbeskrivningen har mark- och miljödomstolen anfört följande.

32. SKB har ansökt om tillstånd för KBS-3-metoden. Miljökonsekvensbeskrivningen innehåller dock en översiktlig redovisning av andra metoder. Ingen av de redovisade metoderna, däribland djupa borrhål, uppfyller enligt SKB de krav och utgångspunkter som ställs för slutförvaring och hantering av använt kärnbränsle. Det är ostridigt att det återstår forskning och utveckling innan någon annan metod är möjlig att pröva. Det har inte framkommit att det finns någon annan tillräckligt

utvecklad jämförbar utformning som kan utgöra ett konkret alternativ i den nu aktuella prövningen.

33. Även i beslutet om tillstånd enligt kärntekniklagen¹ har regeringen ansett att miljökonsekvensbeskrivningen, med de kompletteringar som har gjorts, uppfyller de krav som ställs enligt kärntekniklagen och miljöbalken.

34. Högsta förvaltningsdomstolen kan konstatera att de alternativ till KBS-3-metoden som har redovisats i miljökonsekvensbeskrivningen inte har ansetts utgöra några realistiska alternativ av vare sig SKB, mark- och miljödomstolen eller regeringen. Utredningen i målet visar vidare att något praktiskt genomförbart alternativ till metoden inte finns i dag. Som har framgått krävs det vid sådana förhållanden inte någon mer utförlig redovisning av dessa alternativ. Mot den bakgrunden kan regeringens beslut att godkänna miljökonsekvensbeskrivningen inte anses strida mot någon rättsregel.

Frågan om Natura 2000-prövning

35. Slutligen har sökandena gjort gällande att regeringen borde ha prövat frågan om Natura 2000-tillstånd senast i samband med beslutet om tillåtlighet enligt miljöbalken. Avsaknaden av en sådan prövning utgör enligt sökandena ett fel i förfarandet som har påverkat utgången i ärendet.

36. Enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken krävs tillstånd för att bedriva en verksamhet som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område.

37. Av 4 kap. 8 § miljöbalken framgår att en användning av mark och vatten som kan påverka ett Natura 2000-område och som omfattar verksamheter eller åtgärder som kräver tillstånd enligt 7 kap. 28 a § får komma till stånd endast om sådant tillstånd har lämnats. I miljöbalken anges inte i vilket skede av processen en Natura 2000-prövning ska ske. En prövning ska dock ske innan ett tillstånd beviljas (jfr HFD 2016 ref. 21).

38. Av rättspraxis framgår att tillståndsprövningen ska omfatta alla de effekter som den sökta verksamheten kan få på ett Natura 2000-område. Det ska göras en samlad bedömning i något skede av prövningen och denna bedömning ska vara fullständig, exakt och slutlig (NJA 2013 s. 613 punkt 13).

39. Sökandena har åberopat rättsfallet HFD 2016 ref. 21 till stöd för att en Natura 2000-prövning ska göras så tidigt i processen som möjligt. Rättsfallet gällde tillstånd till bearbetningskoncession enligt minerallagen (1991:45). I den lagen finns en bestämmelse där det anges att 3 och 4 kap. miljöbalken ska tillämpas ”endast” vid den prövning som sker i ett ärende om koncession som avser en verksamhet som senare ska prövas enligt miljöbalken eller andra lagar. Högsta förvaltningsdomstolen fann i rättsfallet att minerallagen är avsedd att åstadkomma att prövningen enligt 3 och 4 kap. miljöbalken görs så tidigt som möjligt och vid endast ett tillfälle.

40. Högsta förvaltningsdomstolen konstaterar att någon motsvarande begränsning av när Natura 2000-prövningen ska ske inte finns i det nu aktuella regelverket. Rättsfallet ger därmed inte heller stöd för att en sådan

¹ Lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet (red. anm.).

prövning måste ske redan vid tillåtlighetsprövningen. Mot denna bakgrund finns inte skäl att upphäva regeringens tillåtlighetsbeslut av den anledningen att regeringen borde ha prövat frågan om Natura 2000-tillstånd.

Utfallet av rättsprövningen

41. Vad sökandena har invänt innebär sammanfattningsvis inte att regeringens tillåtlighetsbeslut enligt miljöbalken eller tillståndsbeslut enligt lagen om kärnteknisk verksamhet strider mot någon rättsregel och utgör därmed inte grund för att upphäva besluten. Det framgår inte heller klart av omständigheterna att besluten på något annat sätt strider mot någon rättsregel. Regeringens beslut ska därför stå fast.

Högsta förvaltningsdomstolens avgörande

Högsta förvaltningsdomstolen förklarar att regeringens beslut ska stå fast.

I avgörandet deltog justitieråden *Jermsten, Bull, Jönsson, Haggren* och *Nilsson*. Föredragande var justitiesekreteraren Max Uhmeier och Helen Lidö.

Regeringen (*Miljödepartementet, 2022-01-27, beslut avseende tillåtlighetsprövning enligt 17 kap. miljöbalken av anläggningar i ett sammanhängande system för slutförvaring av använt kärnbränsle och beslut avseende ansökan om tillstånd enligt kärntekniklagen till anläggningar i ett sammanhängande system för slutförvaring av använt kärnbränsle*):

[Regeringens beslut är omfattande och återges här starkt nedkortade. Främst återges de delar av besluten som sökandena invänt emot i ansökan om rättsprövning.]

Beslutet avseende tillåtlighetsprövning

Utgångspunkter för regeringens prövning

Verksamheten prövas enligt två separata lagstiftningar, kärntekniklagen och miljöbalken. Prövningen enligt kärntekniklagen är främst inriktad på säkerhet och strålskyddsfrågor och har enligt praxis en speciell utformning med stegvis redovisning och godkännande av underlaget. Prövningen enligt miljöbalken avser frågor som anläggningens art och omfattning samt frågor om verksamhetens effekter på markanvändning, miljön, energi och transporter m.m. Inom ramen för frågan om verksamhetens påverkan på miljön ingår även frågan om strålsäkerhet. Lokalisering och bästa möjliga teknik är frågor som prövas enligt båda lagstiftningarna.

Miljökonsekvensbeskrivningen bör godkännas

Regeringen har i delbeslut den 26 augusti 2021 beslutat att tillåta den verksamhet vid anläggningen Centralt mellanlager för använt kärnbränsle (Clab) som ansökan avser. Regeringen bedömer, vilket även framgår av delbeslutet, att den planerade verksamheten vid Clab är väl avgränsad från

övrig planerad verksamhet i systemet för slutförvaring av använt kärnbränsle och kan hanteras separat.

I samband med delbeslutet om Clab godkände regeringen den del av miljökonsekvensbeskrivningen som avser verksamheten vid Clab. När regeringen nu prövar tillåtligheten av övriga delar av ansökan tar regeringen ställning till miljökonsekvensbeskrivningen i sin helhet och gör en samlad bedömning av miljöeffekterna av hela verksamheten, dvs. det sammanhängande systemet för slutförvaring av använt kärnbränsle, som även inkluderar verksamheten vid Clab. Det innebär inte att regeringen prövar verksamheten vid Clab på nytt, den prövningen är gjord i samband med det tidigare delbeslutet.

Regeringen ansluter sig till mark- och miljödomstolens bedömning att den ingivna miljökonsekvensbeskrivningen, med kompletteringar, uppfyller kraven i 6 kap. miljöbalken i dess lydelse före den 1 januari 2018. Miljökonsekvensbeskrivningen bör därför godkännas.

Verksamheten är lämpligt lokaliserad och vattenverksamheten kan tillåtas
Mark- och miljödomstolen har i sitt yttrande till regeringen noggrant redogjort för domstolens bedömningar i frågan om verksamhetens tillåtlighet enligt miljöbalken.

Domstolen gör bedömningen att verksamheten är tillätlig utifrån tillämpliga bestämmelser i miljöbalken om verksamhetens lokalisering (2 kap. 6 § och 3 och 4 kap.) samt att det finns förutsättningar för att ge tillstånd enligt 7 kap. 28 a § och att ge de artskyddsdispenser som krävs enligt artskyddsförordningen. Enligt domstolen medför verksamheten påverkan på riksintresset för naturvård, men domstolen bedömer att riksintresset för slutlig förvaring av använt kärnbränsle och kärnavfall bör få företräde vid en avvägning enligt 3 kap. 10 § miljöbalken. Ur ett strålsäkerhetsperspektiv i förhållande till uppförande och drift av verksamheten bedömer mark- och miljödomstolen att verksamheten är tillätlig enligt miljöbalken. Förutom frågan om den valda slutförvaringsmetoden och strålsäkerheten på lång sikt efter förslutning, anser domstolen att verksamheten uppfyller kraven enligt de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken även i övrigt.

Domstolen anser vidare att verksamheten inte kommer att leda till att någon miljö kvalitetsnorm inte kan innehållas och att utsläpp till vatten därför inte utgör något hinder mot tillåtlighet förutsatt att skydds- och kompensationsåtgärder vidtas. Domstolen konstaterar även att SKB har den rådgivning som krävs för den vattenverksamhet som SKB söker tillstånd för och bedömer att denna verksamhet kan tillåtas enligt tillämpliga bestämmelser i bl.a. 5 och 11 kap. miljöbalken. När det gäller frågor om ekonomisk säkerhet, informationsbevarande, avfall och kontroll av verksamheten efter förslutning m.m. bedömer domstolen att dessa frågor kan hanteras av domstolen i den fortsatta tillståndsprövningen och att de inte utgör hinder mot att tillåta verksamheten.

Regeringen instämmer i samtliga de bedömningar som domstolen gör i fråga om verksamhetens tillåtlighet utifrån dessa angivna aspekter. Vid handläggningen hos regeringen har det framförts ett stort antal synpunkter på frågor som verksamhetens lokalisering, förvarets utformning och

verksamhetens påverkan på miljön. Regeringen har beaktat dessa synpunkter vid prövningen av verksamhetens tillåtlighet men de leder inte till någon annan bedömning.

Regeringen noterar att domstolen i sitt yttrande framhåller att bestämmelserna i miljöbalken om arbetstid i vatten i behöver ses över. Arbetstiden, dvs. den tid inom vilken arbetena för vattenverksamheten ska vara utförda, får vara högst tio år enligt 22 kap. 25 § andra stycket miljöbalken. Gällande bestämmelser ger inte utrymme för att bestämma en arbetstid som tillgodoser den tid som behövs för en utbyggnad av anläggningen för grundvattenbortledning. Regeringen kommer att inleda ett arbete med att se över lagstiftningen i detta avseende. Denna fråga utgör inte hinder mot att tillåta verksamheten.

Tillåtlighet enligt 17 kap. miljöbalken

– Regeringen tillåter att en anläggning för slutförvaring av kärnämne och kärnavfall från det svenska kärnkraftsprogrammet uppförs och drivs inom fastigheterna Östhammar Forsmark 3:32, 6:5 och 6:20.

Regeringen tillåter länshållning genom bortledning av grundvatten från anläggningen för slutförvaring och att anläggningar som behövs för bortledandet utförs. Regeringen tillåter vidare att det grundvatten som bortleds genom länshållning återinfiltreras i mark och att anläggningar som behövs för infiltrationen utförs.

Regeringen tillåter att mindre vattenområden vid slutförvarets ovanmarksdelar fylls igen, att vägbro uppförs över kylvattenkanalen och att bergmaterial lagras i anslutning till slutförvarets ovanmarksdelar i avvaktan på nyttiggörande, allt enligt det som har beskrivits i ansökan.

Regeringen tillåter att en anläggningsdel för inkapsling av kärnämne och kärnavfall från det svenska kärnkraftsprogrammet uppförs inom fastigheten Oskarshamn Simpevarp 1:9 och att det befintliga centrala mellanlagret för använt kärnbränsle och inkapslingsdelen därefter drivs som en integrerad anläggning (Clink).

Regeringen tillåter länshållning genom bortledning av grundvatten från anläggningen för inkapsling och mellanlagring och att anläggningar som behövs för bortledandet utförs.

Regeringen godkänner miljökonsekvensbeskrivningen.

[De särskilda villkoren som beslutades för verksamheten har här utelämnats.]

Beslutet avseende ansökan om tillstånd enligt kärntekniklagen

Miljökonsekvensbeskrivningen

Regeringen bedömer att miljökonsekvensbeskrivningen, med de kompletteringar som gjorts under ärendets handläggning, uppfyller de krav som ställs enligt kärntekniklagen och 6 kap. miljöbalken i dess lydelse före den 1 januari 2018. Innehållet i miljökonsekvensbeskrivningen kan därför läggas till grund för regeringens bedömning.

Lokalisering av slutförvaret

Enligt Strålsäkerhetsmyndigheten ska slutförvaret lokaliseras till en plats som är lämplig för att förhindra, begränsa och fördröja utsläpp från både

tekniska och geologiska barriärer. Enligt myndigheten finns i Forsmark ett homogent berg med få vattenförande sprickor på förvarsdjup, vilket tillsammans med tillämpning av en selektiv deponeringshålsplacering ger förutsättningar för att minimera risk för och omfattningen av bufferterosion och olika typer av kopparkorrosion. Den homogena berggrunden gör det också lättare att förutse och verifiera antagna förhållanden i berget vilket har betydelse för att genomföra en lämplig platsanpassning av förvaret och för analysen av platsens långsiktiga utveckling. Platsen är också lämplig utifrån den infrastruktur som redan finns i Forsmark.

Regeringen instämmer i Strålsäkerhetsmyndighetens bedömning och finner att platsvalet i Forsmark är lämpligt från strålsäkerhetssynpunkt mot bakgrund av bl.a. berggrundens förutsättningar att fungera som en barriär i enlighet med de krav som ställs på KBS-3-metoden. De synpunkter som inkommit gällande lokaliseringen har beaktats men föranleder inte regeringen att göra någon annan bedömning.

KBS-3-metoden och bästa möjliga teknik för slutförvaret

SKB ska visa att den kärntekniska verksamheten uppfyller miljöbalkens krav på bästa möjliga teknik enligt 2 kap. 3 miljöbalken, vilket följer av 5 b § kärntekniklagen, och övriga krav på tekniken från säkerhets- och strålskyddssynpunkt enligt kärntekniklagen och strålskyddslagen. Detta kommer till uttryck bl.a. genom ett mer specifikt krav på optimering och hänsyn till bästa möjliga teknik vid slutligt omhändertagande av använt kärnbränsle och kärnavfall enligt 4 § Strålsäkerhetsmyndighetens föreskrifter och allmänna råd (SSMFS 2008:37) om skydd av människors hälsa och miljön vid slutligt omhändertagande av använt kärnbränsle och kärnavfall. En viktig utgångspunkt för prövningen är också det s.k. riskkriterium som myndigheten slagit fast i 5 § samma föreskrifter. Riskkriteriet innebär att ett slutförvar för använt kärnbränsle eller kärnavfall ska utformas så att den årliga risken för skadeverkningar efter förslutning blir högst 10^{-6} för en representativ individ i den grupp som utsätts för den största risken. Sannolikheten för skadeverkningar på grund av en stråldos ska beräknas med de sannolikhetskoefficienter som redovisas i Internationella strålskyddskommissionens publikationer nr 101a, 2006 och 103, 2007.

En rad invändningar har framförts i fråga om metoden från bland andra Opinionsgruppen för säker slutförvaring, Miljörörelsens kärnavfallssekreteriat (Milkas), Naturskyddsföreningen, Jordens vänner, Miljöorganisationernas kärnavfallsgranskning (MKG) och flera enskilda. Den gemensamma inställningen är att tillstånd inte kan ges för den ansökte verksamheten bland annat på grund av osäkerheter i förvarsmetoden. Det är framför allt den tredje delen av KBS-3-metoden, kopparkapseln, i frågor om kapselns integritet mot eventuella degraderings- och korrosionsprocesser som ifrågasätts och i förlängningen hur detta påverkar den säkerhetsanalys som SKB har tagit fram i enlighet med 4 kap. 1 § Strålsäkerhetsmyndighetens föreskrifter och allmänna råd (SSMFS 2008:1) om säkerhet i kärntekniska anläggningar. En invändning är att korrosionshastigheten för koppar vid olika studier har visat sig vara betydligt högre än vad SKB har angett och att korrosionshastigheten ökar även till följd av andra processer som den s.k. saunaeffekten (saltanrikning

i deponeringshålen), radioaktiv strålning och läckströmmar. Vidare anføres att kopparkapslarnas mekaniska integritet kommer att degraderas på grund av processer som spänningsskorrosion och strålningsorsakad försprödning och att, utifrån denna analys, KBS-3-metoden inte fungerar och säkerhetsanalysen behöver göras om. Kärnavfallsrådet har framhållit vikten av fortsatt forskning om gjutjärnets egenskaper och betydelse för kopparkapselns hållbarhet och funktion i förvarets barriärsystem.

SKB:s metod för slutförvaring kallas för KBS-3 V och bygger på tre skyddsbarriärer: kopparkapslar, bentonitlera och det svenska urberget. Kopparkapslarna är konstruerade för att stå emot korrosion och den mekaniska påverkan som kan uppstå som en följd av rörelser i berget. Nere i tunnarna i förvaret kommer kopparkapslarna att bäddas in i bentonitlera. Leran fungerar som en buffert och skyddar kapseln mot korrosionsangrepp och mindre bergsrörelser. När förvaret försluts kommer lerbufferten långsamt ta upp vatten och svälla så att den fyller de hålrum och sprickor som omger deponeringshålet. Om en spricka skulle uppstå i någon kapsel, hindrar lerbufferten vatten från att tränga in i kapseln. Bufferten hindrar även radioaktiva ämnen från att komma ut i berget. Den sista barriären är själva urberget. Bergets uppgift är att isolera avfallet. Det ger en stabil kemisk miljö och skyddar från händelser på markytan. V står för vertikal deponering av kapslarna.

Regeringen bedömer i det föregående att platsvalet i Forsmark är lämpligt utifrån berggrundens förutsättningar att fungera som en barriär i enlighet med de krav som ställs på KBS-3-metoden.

Ett antal organisationer och enskilda anser att några frågor om kopparkorrosion som kvarstår är så avgörande för säkerheten att KBS-3 inte kan anses utgöra bästa möjliga teknik. Sökanden, SKB, och Strålsäkerhetsmyndigheten har också pekat på vissa osäkerheter när det gäller samtliga tre barriärer. Strålsäkerhetsmyndigheten har dock funnit att de osäkerheterna kommer att kunna hanteras i den fortsatta stegvisa prövningen, i samband med att uppförandet av anläggningen börjas.

Vad gäller osäkerheter om kopparkapseln som barriär kan det konstateras att kopparkapseln har en nyckelroll i slutförvarets skyddsformåga. Strålsäkerhetsmyndigheten framhåller särskilt att kapseln tillsammans med buffert och berg upprätthåller samverkande barriärfunktioner i slutförvarssystemet, vilket behöver vägas in vid en samlad bedömning av slutförvarets långsiktiga säkerhet och påverkan på människors hälsa och miljön. Även den buffert som omger kapseln bidrar i en betydande utsträckning till att begränsa påverkan på kapseln genom olika degraderings- och korrosionsprocesser samt till att begränsa spridning av radioaktiva ämnen för det fall en eller flera kapslar av någon anledning skulle falla.

Vidare har Strålsäkerhetsmyndigheten bedömt att SKB:s kompletterande utredningar med anledning av de fem korrosionsprocesser som mark- och miljödomstolen pekat på har tillfört betydande ny information. Strålsäkerhetsmyndigheten har vid granskningen av SKB:s komplettering inhämtat extern experthjälp, bl.a. från några av de forskare som är kritiska till KBS-3-metoden, och därefter gjort en samlad bedömning. Myndigheten anser att redovisningen ger en fördjupad förståelse för korrosionsprocesserna och en mer detaljerad bild av deras betydelse i en slutförvaringsmiljö. Enligt myndigheten har SKB i sin komplettering utrett de

osäkerheter som mark- och miljödömsstolen fann om hur kapselns skyddsförmåga påverkas av specifika korrosionsprocesser. Av redovisningen framgår att fyra av de fem korrosionsprocesser som dömsstolen pekat ut saknar betydelse för den totala risken för skadeverkningar från slutförvaret efter förslutning. Den femte processen, en mild form av lokal korrosion till följd av reaktion med sulfid som kan inverka på kapselns integritet i förvarsmiljön, kan inte uteslutas och konsekvensberäkningarna har med anledning av detta uppdaterats i säkerhetsanalysen. Vidare utredning visar att en eventuell sådan påverkan blir marginell och att den beräknade stråldosen fortsatt skulle bli maximalt cirka en tiondel av den dos som svarar mot Strålsäkerhetsmyndighetens s.k. riskkriterium. Riskkriteriet innebär att slutförvaret ska utformas så att den maximala årliga risken för människors hälsa inte överstiger en på miljonen, vilket i praktiken motsvarar en individdos på en hundradel av den naturliga bakgrundsstrålningen.

Strålsäkerhetsmyndigheten anser att den föreslagna segjärnsinsatsen har förutsättningar att uppfylla kravet på bästa möjliga teknik eftersom marginaler mot plastisk kollaps i samband med isostatiska lastfall är förhållandevis god.

Strålsäkerhetsmyndigheten anser mot bakgrund av att SKB har visat att slutförvarssystemets referensutförning som helhet är robust och att riskkriteriet enligt 5 § Strålsäkerhetsmyndighetens föreskrifter och allmänna råd (SSMFS 2008:37) kan uppfyllas med betydande säkerhetsmarginaler. Helhetsperspektivet på slutförvarssystemets robusthet och förmåga att skydda människor och miljön stöds av de beräkningar av möjliga omgivningskonsekvenser som har genomförts för ett antal olika scenarier. Därutöver visar såväl SKB:s redovisning som myndighetens egna analyser att konsekvensen av ett tänkt bortfall av samtliga kapslars inneslutningsfunktion, dvs. ett scenario i vilket kapselns långsiktiga beständighet fullständigt har missbedömts, är begränsad till en individdos i närheten av slutförvaret som är betryggande lägre än riskkriteriet.

Strålsäkerhetsmyndighetens uppfattning att metoden uppfyller säkerhetskraven vinner stöd av andra remissinstanser som t.ex. länsstyrelserna i Uppsala och Kalmar län.

Regeringen gör i denna del följande bedömning. Strålsäkerhetsmyndigheten är regeringens expertmyndighet i frågor om bl.a. kärnteknisk säkerhet och strålskydd. Myndigheten har efter år av granskning och beredning av ärendet bedömt att SKB har visat att slutförvarskonceptet KBS-3 har förutsättningar att uppfylla gällande krav på strålskydd och säkerhet. Regeringen finner att det som framförts i ärendet i fråga om metoden inte utgör skäl att frånga Strålsäkerhetsmyndighetens bedömning. Regeringen bedömer således att slutförvaret har förutsättningar att som helhet uppfylla de krav som ställs enligt kärntekniklagen. Regeringen delar även i övrigt Strålsäkerhetsmyndighetens bedömning att ytterligare analys och vidareutveckling av underlaget kring vissa tekniska och vetenskapliga frågor bör ske inom ramen för den stegvisa prövningen. Bedömningen är att det är godtagbart att den vidareutveckling som kommer att erfordras presenteras i de kommande säkerhetsredovisningarna i den stegvisa prövningen.

Sammanfattningsvis bedömer regeringen att den ansökta verksamheten uppfyller kraven på val av metod och bästa möjliga teknik.

Alternativa metoder till KBS-3-metoden som teknik för slutförvaret

Några remissinstanser, bl.a. Milkas, Naturskyddsföreningen, Jordens vänner och MKG anser att alternativa metoder bör undersökas närmare. Miljöpartiet Enköping anser att metoden djupa borrhål bör utredas vidare.

SKB har redovisat ett flertal alternativa metoder, bl.a. så kallade djupa borrhål. Dessa har studerats inom ramen för bolagets Fud-program sedan mitten på 1980-talet. Regeringen angav i beslut år 2001 om Fud-programmets inriktning att SKB bör använda KBS-3-metoden som planeringsmetod för platsundersökningarna men samtidigt bevaka teknikutvecklingen avseende olika alternativ. Alternativ till KBS-3-metoden finns endast på konceptuell nivå, vilket innebär att jämförelsen med den mer utvecklade KBS-3-metoden är svår. Regeringen bedömer därför att det i dag inte finns någon alternativ metod som skulle kunna utgöra bästa möjliga teknik.

Fortsatt forskning och utveckling i fråga om tekniken för slutförvaret

Flera remissinstanser, bl.a. Kärnavfallsrådet, Vetenskapsrådet, Statens geotekniska institut, Luleå tekniska högskola och Miljörelens kärnavfallssekreteriat har fört fram vikten av fortsatt forskning om korrosion på koppar, slutförsvarmiljön, informations- och kunskapsöverföring samt övervakning. Kärnavfallsrådet menar bl.a. att en möjlighet att minska osäkerheter är att utnyttja tiden då förvaret uppförs till att förbättra förståelsen när det gäller de olika barriärerna.

Regeringen konstaterar att SKB har forskat på slutförvarsmetoden sedan 1970-talet. Redan år 2001 bedömde regeringen att SKB skulle använda KBS-3-metoden som planeringsförutsättning vid platsvalsundersökningar, men också skulle bevaka alternativa metoder. Den forskning som har bedrivits sedan dess har lett fram till den ansökan som nu ska prövas och bedömningen att KBS-3-metoden är säker. Metoden har analyserats och debatterats under många år. Även inom ramen för regeringens nuvarande prövning har kritik mot metoden framförts, bemötts av SKB och analyserats av bl.a. Strålsäkerhetsmyndigheten. Den kritik som framförts har varit värdefull och lett till att metoden ytterligare har granskats och att fler analyser tagits fram. De nya analyserna bekräftar dock sammantaget bilden av att metoden är tillräckligt säker. Regeringen ansluter sig emellertid till uppfattningen att det är viktigt att forskningsarbetet fortsätter. Det är mycket lång tid kvar tills förvaret försluts och ny kunskap kommer att nås genom att förvaret anläggs. Även framtida forskningsresultat behöver kunna användas för att säkerheten i förvaret ska bli så hög som möjligt. I fråga om behovet av fortsatt forskning och utveckling vill regeringen därutöver framhålla följande.

Som framgått ska ett tillstånd förenas med villkor om stegvis prövning. En sådan stegvis prövning rekommenderas av IAEA och är i enlighet med internationell praxis. Syftet är att tillståndshavaren i olika steg förväntas fördjupa och förstärka underlaget kring bl.a. tekniska och vetenskapliga frågor. Säkerhetsredovisning är ett centralt begrepp för kärntekniska anläggningar världen över. Denna typ av dokument har en viktig roll i både tillståndsprövningsprocessen och sedan i olika skeden från uppförande till rutinmässig drift. Detta innebär också att innehållet i en säkerhetsredovisning förändras över tid. Inledningsvis med översiktlig och

konceptuell information följt av en allt mer ökad grad av precisering för att innan provdrift påbörjas detaljerat visa hur gällande krav på anläggningen och dess verksamheter har uppfyllts. Under den fortsatta stegvisa prövningen behöver SKB vidta ett antal åtgärder, vilket framgår av Strålsäkerhetsmyndighetens granskning av ansökan.

Utöver den utveckling som sker inom ramen för den stegvisa prövningen konstaterar regeringen att forskning om osäkerheter angående kapseln, slutförvarsmiljön och bergets egenskaper, informations- och kunskapsöverföring även behandlas inom det Fud-program som reaktorinnehavarna ska upprätta eller låta upprätta i samråd med varandra vart tredje år enligt 12 § kärntekniklagen. Enligt lagen ska programmet dels innehålla en översikt över samtliga åtgärder som kan bli behövliga, dels närmare ange de åtgärder som avses bli vidtagna inom en tidrymd om minst sex år. Programmet ska skickas till regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer för att granskas och utvärderas. I samband med granskningen och utvärderingen av Fud-programmet kan regeringen ställa de villkor som behövs för den fortsatta forsknings- och utvecklingsverksamheten.

Sammanfattningsvis anser regeringen att den fortsatta forskning och utveckling som kommer att ske är viktig och kommer att bidra till att optimera KBS-3-metoden.

Utöver det som nu sagts om fortsatt forskning och utveckling vill regeringen även framhålla att tillståndshavaren enligt 10 a § kärntekniklagen är skyldig att minst vart tionde år göra en ny systematisk helhetsbedömning av säkerheten och strålskyddet vid en kärnteknisk anläggning. I helhetsbedömningen ska tillståndshavaren ta ställning till hur säkerheten och strålskyddet kan upprätthållas och förbättras fram till nästa helhetsbedömning eller till dess att anläggningen har avvecklats.

Helhetsbedömningen och de åtgärder som den föranleder ska enligt 20 b § kärnteknikförordningen redovisas till Strålsäkerhetsmyndigheten, som även har i uppdrag att utöva tillsyn över verksamheten enligt 22 § kärnteknikförordningen. Myndigheten ska därmed återkommande ta ställning till verksamhetens utveckling genom sådana helhetsbedömningar av säkerheten och strålskyddet.

Lokalisering av och bästa möjliga teknik för Clink

Som nämnts ska bland annat 2 kap. miljöbalken tillämpas vid prövning av kärnteknisk verksamhet enligt 5 b § kärntekniklagen. Det innebär att platsen för den kärntekniska verksamheten ska vara lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön, i enlighet med 2 kap. 6 § miljöbalken. En kärnteknisk anläggning ska dessutom lokaliseras (och även konstrueras, uppföras, tas i drift, drivas och avvecklas) så att radiologiska nödsituationer undviks och, om en radiologisk nödsituation ändå inträffar, att konsekvenserna av nödsituationen kan hanteras, vilket framgår av 3 a § kärntekniklagen. SKB ska också visa att den kärntekniska verksamheten uppfyller miljöbalkens krav på bästa möjliga teknik enligt 2 kap. 3 miljöbalken, vilket följer av 5 b § kärntekniklagen, och övriga krav på tekniken från säkerhets- och strålskyddssynpunkt enligt kärntekniklagen och strålskyddslagen.

Strålsäkerhetsmyndigheten bedömer att SKB:s val av plats för den integrerade inkapslingsanläggningen är den som utifrån strålsäkerhetssynpunkt bäst uppfyller kraven på lokalisering i 2 kap. 6 § miljöbalken. Myndigheten anser att det från strålsäkerhetssynpunkt finns skäl för en samförläggning jämfört med en förläggning av en fristående inkapslingsanläggning vid slutförvaret. Bedömningen utgår i huvudsak från de samordnings fördelar som SKB har redovisat med en samförläggning, bland annat när det gäller kompetens, personalstrålskydd och att en samförläggning bedöms ge ökat skydd från händelser i omgivningen. Byggnation av inkapslingsanläggningen vid Clab innebär samtidigt vissa risker såsom strålsäker drift av Clab och fysiskt skydd under uppförandet av inkapslingsanläggningen, som SKB behöver minimera med specifika åtgärder. Strålsäkerhetsmyndigheten bedömer inte att valet av plats för inkapslingsanläggningen innebär sådana ökade risker när det gäller transporter av det använda kärnbränslet att det skulle kunna motivera en annan förläggning.

Regeringen delar Strålsäkerhetsmyndighetens bedömning i fråga om inkapslingsanläggningen och anser att lokaliseringen av Clink till Simpevarp är lämplig.

Strålsäkerhetsmyndigheten anser bl.a. att SKB visat att Clink har förutsättning att vara utrustad med flerfaldiga anordningar som kan skydda barriärer och förhindra utsläpp. Myndigheten har även granskat uppförande och drift av Clink utifrån aspekter kopplade till fysiskt skydd och planer för hur det fysiska skyddet upprätthålls under temporära förhållanden vid uppförandeskedet för Clink och dess koppling till konstruktionsprocessen. Sammanfattningsvis konstaterar Strålsäkerhetsmyndigheten att kraven på säkerhet och strålskydd enligt kärntekniklagen och strålskyddslagen kan förväntas bli uppfyllda avseende inkapslingsdelen och Clab under tiden då inkapslingsdelen byggs fram till dess inkapslingsdelen sammankopplas med Clab, samt avseende den sammanbyggda anläggningen Clink. Regeringen delar Strålsäkerhetsmyndighetens bedömning att kraven på säkerhet och strålskydd kan förväntas bli uppfyllda.

Slutsatser i övrigt om miljöbalkens allmänna hänsynsregler och miljö kvalitetsnormer

Strålsäkerhetsmyndigheten bedömer, utöver det som angetts i det föregående, att SKB:s ansökan från strålsäkerhetssynpunkt uppfyller de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken. Regeringen delar den bedömningen och bedömer också att kraven i fråga om miljö kvalitetsnormer i 5 kap. 3–5 §§ miljöbalken är uppfyllda.

Tillstånd bör ges

Förutsättningarna för slutförvarssystemet är att kärnbränslet från de svenska reaktorerna ska slutförvaras inom Sveriges gränser. De anläggningar som ingår ska uppföras och drivas med säkerhet, strålskydd och miljöhänsyn i fokus. Slutförvarssystemet ska utformas så att olovlig befattning med kärnbränsle förhindras. Slutförvarets anläggningar måste också vara tekniskt möjliga att uppföra och driva på ett säkert sätt.

Strålsäkerhetsmyndigheten bedömer att den sökta verksamheten uppfyller lagstiftningens krav på strålskydd, säkerhet och nukleär icke-

spridning och att tillstånd kan ges. Regeringen finner att det i beredningen av ärendet inte har framkommit någonting som utgör skäl för regeringen att frångå expertmyndighetens bedömning i tillståndsfrågan. Tillstånd enligt kärntekniklagen bör därför ges för verksamheterna så som de beskrivs i ansökningshandlingarna.

Tillstånd till slutförvar för använt kärnbränsle

– Regeringen ger SKB tillstånd enligt kärntekniklagen att

1. i Forsmark, Östhammars kommun, uppföra, inneha och driva en anläggning för slutförvaring av kärnämne och kärnavfall från det svenska kärnkraftsprogrammet, i huvudsak bestående av använt kärnbränsle, och
2. i anläggningen inneha, hantera, transportera, slutförvara och på annat sätt ta befattning med sådant kärnämne och kärnavfall som avses i 1.

Tillstånd till Clink

– Regeringen ger SKB tillstånd enligt kärntekniklagen att

1. i anslutning till det befintliga Clab, i Simpevarp, Oskarshamns kommun, uppföra en anläggningsdel för inkapsling av kärnämne och kärnavfall,
2. vidta de ändringar i Clab som krävs för att integrera Clab med inkapslingsdelen,
3. inneha och driva Clab och anläggningsdelen för inkapsling som en integrerad anläggning, Clink, för lagring och inkapsling av kärnämne och kärnavfall, varvid den lagrade mängden använt kärnbränsle vid ett och samma tillfälle får uppgå till högst 11 000 ton, och
4. i samband med 3 inneha, hantera, bearbeta, transportera eller på annat sätt ta befattning med kärnämne och kärnavfall.

[Villkoren för tillstånden har här utelämnats.]